

Camí ramader del Sull

Saldes

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Saldes
Emplaçament Travessa el terme de Saldes

Coordenades:

Latitud: 42.24235
Longitud: 1.7513
UTM Est (X): 396978
UTM Nord (Y): 4677439

Classificació

Número de fitxa 08190 - 70
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Medieval
Segle XII-XIII
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Es conserven trams del camí, ja que la manca d'ús ha provocat que en alguns indrets s'hagi perdut el traçat.
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Lúdic
Titularitat Pública
Titular: Varis propietaris
Fitxes associades:
[Sant Sebastià de Sull](#)
Autoria de la fitxa Cortés Elía, M^a del Agua
Data de registre de la fitxa: ds., 20/10/2007 - 02:00
Autoria de la darrera revisió: María del Agua Cortés Elía, OPC

Descripció

Camí medieval procedent de Gósol que passava prop de l'església de Sant Martí de Saldes arribava al monestir de Sant Sebastià de Sull i al de Sant Llorenç prop Bagà. Resta ben visible el camí al seu pas des del molí del Ferrer cap al molí del Mig, on el camí és molt ample, seguint cap el monestir del Sull i d'aquí cap a Sant Llorenç prop Bagà seguint ruta al costat del riu Saldes i altra cap a coll de la Bena, Gisclareny i Bagà.

Observacions:

Els camins ramaders estan protegits per la llei 3/1995, de 23 de març, de Vies Pecuàries; tot i que per tal que estiguin protegits legalment s'ha de sol·licitar la classificació al Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya. Segons la llei un camí ramader és la ruta per on discorre o ha discorregut el trànsit ramader, es a dir, que encara que no hi passi un ramat, la llei encara el considera com a tal. Es poden donar altres usos compatibles o complementaris a la seva naturalesa, donant prioritat al trànsit ramader. Són camins públics que gestiona la Generalitat de Catalunya a través del DARP. La llei obliga a inventariar, per protegir-los de les obres públiques, els particulars i l'abandonament en que es troben. Són imprescriptibles, es a dir, que el que ha estat camí ramader no pot deixar de ser-ho. Hi ha l'obligació de classificar-los des de l'any 1995, i s'han de senyalitzar per garantir el seu ús públic i la seva integritat. L'any 1977 el Parc Natural del Cadí-Moixeró va promoure la realització d'un estudi amb la intenció de conèixer, cartografiar, i descriure la xarxa de camins ramaders que comunicava les terres baixes amb l'alta muntanya. Van obtenir ajuda de Ramon Espel, coneixedor del camins i la toponímia local, i de l'Associació de ramaders de Muntanya del Berguedà que els van facilitar un llistat de ramaders coneixedors dels camins. (FUSTÉ, CAZORLA, 1997).

Història

La presència de ramaderia a la zona va augmentar al llarg de l'Edat Mitjana, les pastures de Saldes van atreure ramats de diferents llocs; eren molts els habitants de la zona que feien de pastors d'aquests ramats com una activitat habitual. Les comunitats monàstiques de Poblet i Santes Creus van influir en la formació de rutes transhumants, mentre que al mateix territori la població organitzava la ramaderia de muntanya de la zona de manera que al llarg dels segles XIV i XV sembla que dominava la transhumància dirigida per propietaris de les valls i els ramats s'ajuntaven a les muntanyes en els seus desplaçaments per les pastures d'estiu. Es creà una important xarxa de camins pels ramats, que unien zones de pastura d'estiu i d'hivern, aprofitant en alguns casos antigues vies romanes en desús. En ser els ramats un mitjà de riquesa, la necessitat de pastures era important. Les terres de pastura podien ser emprius o deveses. Els emprius era el dret que tenien tots el veïns d'una comunitat sobre l'usdefruit de les terres incultes, com boscos i muntanyes, de les que tenien cura els cònsols, que fixaven terminis. La devesa era una concessió atorgada a un particular. Els barons de Pinós aprofitaren la font d'ingressos que suposaven els emprius i deveses, com l'empriu de Palomera confirmat el 1291 per Galceran de Pinos. Guillem d'Espasen, senyor de Faia i Gresolet, va vendre l'any 1371 per dos anys a Jaume Cortina de Berga, el port, les pastures de les costes Faia; també va vendre les pastures de Gresolet per 12 anys a Pere de Gisclareny de Berga. La delimitació dels emprius va ser motiu de plets entre els homes de Saldes i el senyor de Gresolet. El 1495 els prohoms de Saldes requerien al batlle Jaume Perearnau per a determinar els termes de Saldes i l'Espà. Els homes de Saldes demanaven un dret sobre les pastures de Gresolet que el senyor de Faia els negava. L'any 1499 el jutge ordinari, Pere Andreu de Sorribes, dictava sentència posant fi al procés entre el senyor de Faia i Gresolet i la comunitat d'habitants de Saldes representada pel batlle Jaume Perearnau, dos cònsols i el

rector. El primer camí ramader que es va organitzar era el que al segle XII feien els ramats del Císter per portar els ramats a passar l'estiu a les verdes pastures de l'Alt Berguedà, el Ripollès i la Cerdanya. Aquesta és una carrerada secundària resultant de la prolongació de l'antic camí ramader de Poblet als Rasos i que passava per Roda de Berà, Rodonyà, Santa Coloma de Queralt, Calaf, Pinós, Cardona, Montmajor, Berga, una bifurcació a Bagà i al Puigllançada, i una altra bifurcació a Castellar de N'Hug i Pla d'Anyella. Els camins ramaders eren camins per on els ramats feien la transhumància entre els Pirineus o altres muntanyes i la terra baixa o la marina, i en els que els ramats tenen drets de pas. La majoria dels camins tenen més de mil anys d'antiguitat ja que els trobem documentats al segle IX, però tot i que no hi hagi constància documental, la seva utilització és més antiga. S'estan perdent i oblidant, a vegades per falta d'ús i a vegades perquè els mateixos particulars els fan desaparèixer intencionadament o per desconeixement. Per això cal recollir la tradició oral dels pocs pastors que queden i que en poden aportar informació, sobretot del seu recorregut. El manteniment dels camins en ús és important perquè són corredors ecològics essencials per a la migració i l'intercanvi genètic d'espècies i modelen el paisatge. El tipus de bestiar era principalment ovelles, tot i que també tenien vaques i cabres. Hi havia un comerç molt actiu de llana, i dels mateixos caps de bestiar. Els pastors tenien uns llocs de parada (returades) on aturaven els ramats a menjar i descansaven. Utilitzaven per protegir-se diferents tipus de construccions de pedra seca: si eren per pernoctar es diuen barraques de pastor; els paravents eren només un recer; i els padrons eren per guaitar el bestiar. Al límit de les pastures hi havia pletes per aplegar el bestiar.

Bibliografia

Departament de Medi Ambient. Generalitat de Catalunya. (1999). Pla Especial del Parc Natural del Cadí-Moixeró. Inèdit. Propietat del Parc Natural. FUSTÉ, G.; CAZORLA, X. (1997). Estudi sobre els antics camins ramaders a l'Alt Berguedà. Estudi realitzat per estudiants de Ciències Ambientals de la Universitat Autònoma de Barcelona, promogut pel Parc Natural del Cadí-Moixeró. Propietat del Parc. Inèdit. MIRALLES, F. i ROVIRA, J. (1999). Camins de transhumància al Penedès i al Garraf. Associació d'Amics dels Camins Ramaders.

